

מטעם 45 לפרשת ראש השנה רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיִּדְוֹד (תביר) פֶּקֶד אֶת שָׁרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר (בראשית כא,א)

מידת הענווה מביאה לריבוי. **רבי איתי חיים בן אהרן** מציין¹ כמה מקורות לכך:

רש"י בפרשת נח (בראשית י', כ"ה) כותב על יקטן בנו של עבר: "שהיה עניו ומקטין עצמו לכך זכה להעמיד כל המשפחות הללו", והיינו שעל ידי הענוה זכה לריבוי זרעו.

וכתב בספר **נפש היפה**² שבעל ענוה זוכה לבנים זכרים. ורבני אשכנז אמרו זכר לדבר "שבשפלנו זכר לנו" (תהלים קלו,ג). ע"כ.

ונרמז בטעמים: והנה שרה אף שהיתה עזר כנגדו של אברהם במעשיו הגדולים, "אברהם מגייר האנשים ושרה מגיירת את הנשים", והיתה גדולה מאברהם בנבואה³, נאמר עליה⁴ "הנה באהל" – "צנועה היא"⁵. וזה **וַיִּדְוֹד** (תביר) פֶּקֶד אֶת שָׁרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר, בזכות הענוה והצניעות, הרמוזות בתביר, ה' פקד את שרה.

שלום המאירי

וַיִּדְוֹד (תביר) פֶּקֶד אֶת שָׁרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעֲשֵׂה יְדִוֹד (דרגא תביר) לְשָׁרָה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר (בראשית כא,א)

במדרש נאמר⁶ ששרה נפקדה ע"י הקב"ה בכבודו ולא בסיוע של מלאך. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וַיִּדְוֹד** (תביר) פֶּקֶד אֶת שָׁרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעֲשֵׂה יְדִוֹד (דרגא תביר). הקב"ה ירד **ושבר** כביכול **מדרגת** שמים לארץ⁷ כדי לפקוד את שרה.

שלום המאירי

¹ **נחלת שדה, שמות**, רבי איתי חיים בן אהרן, ירושלים תשסח.

² **אבות הראש ח"ג וספר נפש היפה**, רבי רחמים נסים יצחק פאלאג'י, אزمיר תרמג, חלק נפש שפלה, מערכת ע', ענוה, אות טו (בנים). דף קיא עב. ציין לדברי **החיד"א בחומת אנך** במדבר אות א' ועוד. וכתב שרוב שבטי ישראל הם מלאה הנקראת ענוה כמבואר בזהר ויצא "ענותנותאה דלאה", ולהיפך מיכל בת שאול שהקפידה על דוד שנהג בענוה לא היה לה ולד ר"ל, וכן בני אהרן כמ"ש התוס' בדעת זקנים בפ' אחרי. וכן הביא רבי חיים משה מצליח, **אם הבנים** ח"א, אזמיר תרלח דף מו עב: כי העניו יש לו בנים זכרים, כמ"ש רז"ל ע"פ "ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה (בראשית ו,א)", דהיינו גאוה, "ובנות יולדו להם", וזה אמרו רבני אשכנז רמז שבשפלנו זכר לנו.

³ בראשית כא,יב: "כל אֲשֶׁר תֹאמַר אֵלַיךְ שָׁרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ", רש"י מבאר: "שמע בקולה" – למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות".

⁴ **בראשית** יח, ט: "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׁרָה אֲשֶׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָלָהּ". רש"י: "הנה באהל" – צנועה היא". והנה רש"י מביא (מבבא מציעא פז) מדוע שאלו עליה המלאכים? "אמר רבי יוסי בר חנינא כדי לשגר לה כוס של ברכה". וראה ברכות דף נא עב שיש בכך רמז לבנים, בענין שיגור כוס לילתא אשת רב נחמן. (אמנם היה שם גם מי שסבר שמספיק שהאיש ישתה).

⁵ ראה גם **תהילים** קכח, ג: אֲשֶׁתְּךָ כְּגֶפֶן פְּרִיָּה בִּירְכָתִי בֵּיתְךָ. ראה **רד"ק** שם, וכתב **מלבי"ם**, חלק באור הענין: "אשתך – תדמה כגפן פוריה – כן תוליד בנים, וגם תדמה כגפן הנטוע בירכתי ביתך – שהגם שעומד בירכתי הבית יגביה ענפיו ודליותיו עד גג הבית וסוכך משם על הבית בכלל, כן היא צנועה שוכנת באהל בירכתי הבית ובכל זאת שומרת וסוככת על הבית בכללו".

⁶ **מדרש רבה בראשית**, פרשה נג פסקה ו: "אמר רבי יהודה ברבי סימון אע"ג דאמר רבי הונא מלאך הוא שהוא ממונה על התאוה אבל שרה לא נצרכה לדברים הללו אלא הוא בכבודו וה' פקד את שרה".

⁷ ראה בפרשת יתרו (שמות יט, כ): **וַיִּדְוֹד יְדִוֹד** (דרגא תביר) על הר סיני, שהובאו דברי **הזוהר** (חלק ב דף פו עא): רבי יצחק אמר, כתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד, וכתב וירד יהו"ה לעיני כל העם על הר סיני, ויט שמים וירד, לאן נחת, אי תימא דנחת לסיני, על הר סיני כתיב, ולא כתיב בהר סיני, אלא ויט שמים וירד, לאן נחת. אמר רבי יוסי, **נחית** בדרגוי, **מדרגא לדרגא ומכתרא לכתרא, עד דאתדבק בהאי ארץ**".

מטעם 45 לפרשת ראש השנה רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

ותהר ותלד שרה לאברהם (דרגא תביר) בן לזקניו (בראשית כא,ב)

גדול כח הבושה כסגולה להפקד בבנים.

על הפסוק הנאמר בסוטה (במדבר ה, כח) "ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע", מפרש רבי אברהם נ' עזרא: "ונזרעה זרע - שיתן לה השם זרע בשכר הקלון שאירע לה"⁸.

וכך אפשר גם לרמוז בברכת ההפטר: "ולעלות נפש תושיע", הישועה עקב העלבון.

במדרש⁹ קשרו בין הנאמר בסוטה, לפקידת שרה: "וה' פקד את שרה. אמר רבי יצחק כתיב (במדבר ה) ואם לא נטמאה האשה וטהרה היא ונקתה ונזרעה זרע. זו שנכנסה לביתו של פרעה ולביתו של אבימלך ויצאת טהורה אינו דין שתפקד?". שרה נפקדה אחרי שהכניסה את שפחתה לביתה, ובכך נגרמה לה בושה.¹⁰

ונרמז בטעמים: ותהר ותלד שרה לאברהם (דרגא תביר). שרה זכתה ללדת אחרי שהשפילה את עצמה, ירדה מדרגתה, ונתנה את שפחתה לאברהם.

שלום המאירי

ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד (זקף גדול) אשר דבר אתו אלהים (בראשית כא,ב)

רש"י מבאר: "למועד אשר דבר אתו - דמליל יתיה את המועד אשר דבר וקבע כשאמר לו למועד אשוב אליך שרט לו שריטה בכותל ואמר לו כשתגיע חמה לשריטה זו בשנה אחרת תלד"¹¹.

מועד הלידה היה מדויק ביום ובשעה, כפי שנקבע מראש.

ונרמז בטעמים: למועד בטעם זקף גדול, המורכב מאות ו' ושתי אותיות י', גימטריא כ"ו, כשם הוי"ה. רק הקב"ה קובע את מועד הלידה, כפי שאמרו (תענית דף ב עא): "אמר רבי יוחנן שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן מפתח של גשמים מפתח של חיה ומפתח של תחיית המתים....מפתח של חיה מנין דכתיב ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה"¹².

שלום המאירי

⁸ ראה בעל הטורים בראשית טו, ו: ויחשבה - ג' במסורת. הכא ויחשבה לו צדקה. ואידך ויחשבה לזונה גבי תמר (בראשית לח, טו). ויחשבה עלי לשכורה גבי חנה (שמואל א' א, יג). היינו דא"ר יוסי (שבת קיח, ב) יהא חלקי עם מי שחושדין אותו ואין בו, שהרי תמר בשביל שחשדה יהודה זכתה ויצאו ממנה פרץ וזרח שיצאו מהם מלכים ונביאים. וחנה בשביל שחשדה עלי זכתה ויצא ממנה שמואל. וזהו בשביל שנחשדו לזונה ולשכורה נחשב להן לצדקה. אדוני אבי הרא"ש ז"ל:

⁹ בראשית רבה נג, ו.

¹⁰ ראה בראשית טז, ה: "חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניך", וראה רש"י.

¹¹ דברי רש"י הם על פי נוסחת תנחומא ישן (באבער) וירא ל"ו: באותו הזמן, למועד אשוב אליך כעת חיה וגו' (בראשית יח, יד) זבדי בר לוי אמר שרט לה הקב"ה שריטה על הכותל, אמר לה לכשיבא השמש לכאן תלד, שנאמר ולשרה בן, לפיכך ויעש ה' לשרה כאשר דבר". בתנחומא וירא, פרק יג: "תדע לך שכשבאו המלאכים אצל שרה מה כתיב שם שוב אשוב אליך וגו' זבדי בן לוי אמר סרט לו שריטה על הכותל ואמר לו לכשתגיע החמה לכאן תהי נפקדת וכיון שהגיע החמה נפקדה שרה שנא' וה' פקד את שרה".

¹² ראה בניהו בן יהוידע, רבי יוסף חיים מבגדד, על תענית דף ב עא: "מה שנאמר ברחל וישמע אליה אלקים ויפתח את רחמה, אין פתיחה זו של הריון, אלא מוכרח לפרש פתיחה זו על הלידה, כי מעת ששמע אליה אלקים בענין ההריון שגזר שתקבל הריון, גזר באיזה יום ובאיזה שעה יהיה פתיחת רחמה בלידה שתוליד את העובר אשר תתעבר בו".